

Meer Italiaanse Toestanden

Stef Smulders

Uitgeverij GRENZENLOOS

MEER ITALIAANSE TOESTANDEN

Meer Italiaanse toestanden
Stef Smulders

ISBN 978 94 61851 369 paperback
Ook verkrijgbaar als eBook

1e druk februari 2016

Omslagontwerp: Henno Drop, Identity Design, Rotterdam
Omslagfoto: Stef Smulders

VanDorp Uitgevers / Uitgeverij Grenzenloos
Postbus 42
3956 ZR LEERSUM
info@vandorp.net / www.vandorp.net

Kijk voor meer boeken over Italië op grenzenloos.nl

Copyright©2016 VanDorp Uitgevers (deze uitgave)
Copyright©2016 Stef Smulders

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie,
microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur, met
uitzondering van korte citaten in recensies en voor bepaalde
andere niet-commerciële doeleinden, zoals toegestaan door
de auteurswet.

Stef Smulders

MEER
ITALIAANSE
TOESTANDEN

UITGEVERIJ GRENZENLOOS

Voor Nico en Joia
'per tutti i bei ricordi'

First of all, let's get one thing straight. Your Italy and our Italia are not the same thing. Italy is a soft drug peddled in predictable packages, such as hills in the sunset, olive groves, lemon trees, white wine, and raven-haired girls. Italia, on the other hand, is a maze.

It's alluring, but complicated.

La Bella Figura – Beppe Severgnini

Wat vooraf ging

In 2008 kochten mijn man en ik ons droomhuis in Italië en openden een jaar later onze *bed-and-breakfast* onder de naam 'Villa I Due Padroni', de 'Villa van de Twee Baasjes'. Een naam die geïnspireerd is op de harige huisgenoot die met ons meekwam naar Italië, onze hond Saar. Over onze avonturen voorafgaand aan de koop van het huis en over de verbouwing ervan, schreef ik het boek 'Italiaanse Toestanden - Leven en overleven in Italië' dat begin 2014 verscheen. In een zestigtal korte verhalen deed ik onder andere verslag van ons verblijf van een half jaar in de provinciehoofdstad Pavia, waar we bevriend raakten met onze 'huisbaas' Giorgio, met wie we verschillende avonturen beleefden. Ik beleefde allerlei merkwaardige avonturen aan de universiteit, waar mijn 'carrière' heel anders verliep dan vooraf gedacht. We werden ingehaald door onze stiekeme 'Ik Vertrek'-fantasieën en vonden al na twee maanden ons droomhuis in de heuvels van de Oltrepò. We besloten te gaan emigreren, verkochten ons huis in Nederland en verhuisden. Een sprong in het diepe! De hoofdpersoon van het boek is aannemer Torti, die de klus van de verbouwing van onze nieuwe villa uiteindelijk toch klaarde, ondanks vele strubbelingen en problemen die ons soms tot wanhoop brachten. In onze nieuwe woonomgeving maakten we kennis met een aantal buurtgenoten, zoals Nando en Leda van het lokale restaurant Bagarellum, waar we zulke smakelijke en oer-Italiaanse gerechten aten dat we bedachten dat we hier kookcursussen voor onze gasten moesten gaan geven. Nico werd lid van een plaatselijk parochiekoor en zo maakten we kennis met het kerkelijke leven in Italië, met processies en al. Dan waren er de te verwachten bureaucratische, maar vaak ook

lachwekkende horreurs bij het openen van een bankrekening, het invoeren van onze auto, de vergunning voor de verbouwingen, het verkrijgen van een fiscaal nummer, de inschrijving bij het Italiaanse ziekenfonds, en dergelijke. We maakten kennis met het reilen en zeilen van de Italiaanse gezondheidszorg en met onze vrolijke en scherpzinnige huisarts Dezza. En hoewel we al ruim voor ons vertrek flink op de Italiaanse taal gestudeerd hadden, leerden we al snel veel bij en maakten kennis met begrippen en uitspraken als *non ci sono problemi* (geen probleem), *persone di fiducia* (personen die je kunt vertrouwen), *tutto a norma* (alles voldoet aan de regels), *persone serie* (mensen waar je op kunt bouwen) enzovoort. Begrippen die in de praktijk vaak in hun tegendeel verkeerden...

Gestimuleerd door de enthousiaste lezersreacties (zie de bloemlezing achter in dit boek), besloot ik een tweede deel te schrijven. We beleven hier genoeg avonturen om een nieuw boek mee te vullen: van malafide dierenartsen tot geslepen grootgrondbezitters, er trok de afgelopen jaren weer een hele parade aan Italiaanse toestanden aan ons voorbij. In de verhalen die ik over hen schreef, ligt de nadruk altijd op het verschil tussen de Italiaanse kijk op de dingen en onze Nederlandse manier van aanpak. De verschillen in cultuur zijn altijd weer verbazend, voor ons niet zelden onbegrijpelijk en leiden vaak tot ergernis en wanhoop. Maar meestal zit er ook wel een (tragi-)komische kant aan de gebeurtenissen en die heb ik in de verhalen naar voren proberen te halen. Italiaanse toestanden, je kan er maar beter om lachen!

Veel leesplezier.

Prima visita

Ik zie twee vuilgele rubberen handschoenen op een van de stoeltjes in de wachtruimte liggen. Dat voorspelt niet veel goeds. Hoe hygiënisch werkt men in Italiaanse ziekenhuizen eigenlijk? Uit de zich in mijn geheugen bevindende verzameling rampverhalen over de gezondheidszorg in Italië duikt spontaan de affaire van het ziekenhuis in Rome op. Daar had men jaren geleden per ongeluk een paar aansluitingen in de kelder verwisseld waarna de bedden van een hele afdeling intensive care opeens ‘vrijkwamen’. Ook schieten mij de waarschuwingen van een paar van onze Italiaanse kennissen te binnen: „Zit je bij de *ASL*? Die laten je gewoon doodgaan hoor!” De *ASL*, de *Azienda Sanitaria Locale*, is het Italiaanse ziekenfonds, vooral bekend van bureaucratie en inefficiëntie. En sterfgevallen dus, volgens de ons verschrikt toesprekende *local experts*. Maar ik laat me niet zo gauw intimideren door die bange en door gezondheid geobsedeerde zuiderlingen. Een spatje regen, een zuchtje wind, een beetje kou en deze hypochonders denken dat ze al met een been in het graf staan. Italianen denken vanaf hun geboorte aan niets anders dan doodgaan.

Maar nu zit ik hier toch maar, zie die tuinhandschoenen, ontworpen voor het diepere spitwerk, en piep een klein beetje anders. Het is een *prima visita*, een eerste consult bij de uroloog voor een typisch oudemannenkwaaltje: plasproblemen. Het ziekenhuis ziet er al niet erg bemoedigend uit: de gebruikelijke oude en slecht onderhouden zooi die je in alle Italiaanse overheidsgebouwen aantreft. Gammele, steevast olijfgroen geverfde deuren, afgekloven tafels en stoelen, rammelende vensters met afgebladderde, roestige, ijzeren kozijnen en her en der met tape beplakte barsten in de ruiten en verder

nauwelijks voorzieningen. Een flesje water zou toch wel handig zijn met deze hitte (midzomer 33° buiten, 37° binnen) maar de hypermoderne automaat die het levensreddende vocht zou moeten verstrekken, is leeg. Niet bijgevuld. En de overheid maar benadrukken dat het met deze hitte zo belangrijk is om te blijven drinken.

Ik ben veel te vroeg want bij een eerste bezoek weet je nooit hoeveel tijd het allemaal kost en je wilt er wel zeker van zijn dat je op tijd bent. Eerst moet je langs het *CUP*, het *Centro Unico di Prenotazione*, om je ticket, de eigen bijdrage te betalen. Het begrip *unico* zie je wel vaker bij officiële zaken opduiken en betekent dat er vroeger verschillende centra (meervoud!) zijn geweest maar dat de overheid de bureaucratie een fatale slag heeft toegebracht door die centra samen te brengen. Zou het? Het wachten voor de loketten van het *CUP* kan afhankelijk van seizoen, dag van de week en uur van de dag nog steeds aardig wat tijd vergen. Ook de zaal van het *CUP* van het *Ospedale di Voghera* is op een massa gezondheidsbehoefte berekend. Er zijn wel zeven loketten (op dit uur nog met door luxaflex geblindeerde raampjes) en lange rijen met stoelen. Ook is er een nummertjesmachine. Als ik om half acht binnenkom, is er nog niemand. Ik trek maar alvast een nummertje: 57. Hopelijk beginnen ze straks niet met 1. Uit de met informatie-A4tjes volgehangen loketwanden maak ik op dat de intake pas om acht uur begint. Gelukkig ligt er tegenover het ziekenhuis een café (wie had anders verwacht?) waar ik even een *caffè lungo* kan drinken. Jammer genoeg is dit een krantloos lokaal dus ben ik al snel weer terug in de wachtzaal. Inmiddels zit er een andere patiënt, op de achterste rij. Hij beantwoordt mijn groet niet. *Maleducato*, denk ik.

Nog een kwartiertje wachten. Geleidelijk druppelen er nog wat klanten binnen. Ze trekken allemaal hun nummertje. Ik ben dus zeker de eerste, of beter: ik ben de eerste twee want

doordat ik te hard had getrokken, kreeg ik nummer 57 én 58 in handen. De ouwe chagrijn die na mij komt, zal dus nog een fractie langer moeten wachten, tot duidelijk is dat nummer 58 niet (meer) aanwezig is. Dat zal hem leren. De luxaflexen blijven nog omlaag maar ik zie achter een aantal raampjes wel wat handen die druk bezig zijn rollen met muntjes klaar te leggen. Wisselgeld. “Hoeveel zal mijn ticket dit keer kosten”, vraag ik me af. Maar wacht, daar gaat de eerste luxaflex omhoog. Erachter vandaan verschijnt een niet onknappe jongeman die meteen „*Il primo!*” roept. Fout natuurlijk want hij moet een nummer roepen en dat ook op het digitale schermpje boven zijn loket laten verschijnen. Mijn oude concurrent staat met een voor een hulpbehoevende patiënt verbazingwekkende snelheid op en is al bij het loket voor ik nog maar naar adem heb kunnen happen. Maar nu maak ik ook aanstalten om naar het loket te gaan. De jongeman ziet de verwarring en roept gauw (in paniek?) „*Numero cinquantasette!*” een nummer dat tegelijkertijd ook onverbiddeijk in rode ledlichten boven zijn hoofd verschijnt. Ik steek mijn arm met mijn nummertje, het bewijsstuk, naar voren. De oude atleet begint tegen mij te mopperen. „Hoe kan het dat u een lager nummer heeft?” vraagt hij ongelovig, „Ik was hier als eerste.” „Nee, ik was er al om half acht,” antwoord ik glimlachend. Boos kijkt de norse man mij aan. „Dus daarna bent u weer weggegaan!” zegt hij bestraffend. „Ja, ik ben even koffie gaan drinken,” zeg ik nonchalant. „Mooi is dat, dan kom ik in het vervolg al de avond ervoor om een nummer te trekken!” roept hij nu verontwaardigd uit en kijkt daarbij vragend naar de jonge lokettist. Die pakt echter mijn papieren en begint mijn gegevens in te voeren. De oude man druipt mopperend af. „Nummer 58” hoor ik vanuit een loket verderop dat kennelijk ook net is opengegaan. Hij vangt weer bot, denk ik vals, maar als niemand zich meldt is de oude hork toch aan de beurt. Vanaf mijn plek

hoor ik hem nog doorgaan met klagen tegen de andere lokettist. „Alles oké, dat is dan 28,60 euro,” zegt de mooie loketjongen en geeft me mijn papieren terug. „De afdeling Urologie is op de eerste verdieping,” vervolgt hij. Shit, hij weet natuurlijk waarvoor ik kom, denk ik beteuterd. Privacy ho maar! En dit ondanks alle officiële regeltjes die de Italiaanse overheidsinstellingen uittentreuren op alle documenten afdrucken. Zie ik daar een vluchtige glimlach om de mond van mijn lokettist? Prostaatklantje zal hij wel denken, besef ik en druip verslagen af. Mijn mopperaar was sneller klaar en is niet meer in de zaal te bekennen. Misschien zie ik hem zo weer bij urologie, denk ik nog, maar nee. In het wachtgedeelte bij de plasdokter is er wel een andere patiënt die mij vriendelijk groet. Lotgenoten? Gezamenlijk leed verbreedert. Ook hier moeten we wachten want het doktersconsult begint pas om half negen. Twee doktersassistentes lopen af en aan, openen kamers, rommelen daar wat, brengen en halen dossiers, sluiten kamers af en gaan weer weg. De een doet dit zuchtend en met serieuze blik, de ander slenterend en verveeld. Het lijkt erop dat de tweede zich telkens opmaakt om iets te gaan verrichten en dan ontdekt dat de ander dat al gedaan heeft. Overbodig personeel? Stille werkloosheid? Op een van de stoelen zie ik de handschoenen liggen.

De zuchtende zuster dribbelt weer de wachtruimte binnen, neemt de rubberen handschoenen weg en loopt ermee naar de kamer waar in grote letters *Dermatologia* op staat. „Hier vindt straks het onderzoek plaats,” roept ze naar de wachtenden bij urologie. Ons groepje heeft zich tot een man of vijf uitgebreid. Hebben die allemaal een afspraak om half negen? vraag ik me bezorgd af. Zo te zien is er maar één behandelruimte in voorbereiding. „De dokter komt zo,” hoor ik de assistente zeggen. Ze verlaat de behandelkamer. Zonder handschoenen.

Wij wachten. Bij een van de mannen gaat voortdurend zijn mobiele telefoon af. Drukbezet zeker. Hij kijkt ongeduldig om zich heen en begint wat tegen zijn vrouw te mopperen. Zijn been wipt zenuwachtig op en neer. Het is al over half negen. De man kan zijn onrust niet meer bedwingen en loopt naar de deur van de behandelkamer waar hij het informatieblaadje met de behandeluren omstandig bestudeert. Daarop staat alleen maar de informatie die hij allang in zijn hoofd geprent had. Behandeltijd maandag tot en met vrijdag van 8.30 uur tot 12 uur. De man kijkt er een tijdje streng naar alsof hij het begin van het consult op die manier kan afdwingen maar er verschijnt geen arts en de deur blijft dicht. De man gaat weer zitten.

Om kwart voor negen komt de serieuze zuster weer aanlopen en roept enigszins verwilderd: „De dokter is onderweg! Ik neem vast uw verwijsbriefjes in zodat de dokter meteen kan beginnen als hij arriveert.” Ons groepje is intussen uitgedijd tot zeven personen. De zuster verdwijnt met de stapel briefjes in de behandelkamer en blijft minutenlang weg. Ze komt tevoorschijn en loopt weer weg waarbij de deur deze keer openblijft. Ik zie een soort kamerscherm. Daarachter vermoed ik de tafel waarop de ‘prima visitatie’ ongetwijfeld plaats zal vinden. Ik slik. Na nog eens tien minuten verschijnt er een slordig gekapte en ongeschoren man in wapperende witte jas. Hij snelt zonder op of om te kijken tussen de wachtenden door naar de behandelkamer. Is dit de arts? We horen hem mopperen. Hij loopt de kamer weer uit en begint in de naastgelegen wachtruimte heftig te discussiëren met de slenterzuster. Die geeft geen krimp maar komt even later toch achter hem aangesjokt om hem te assisteren.

„Smoelderssss?” hoor ik haar even later roepen. Ik ben als eerste aan de ‘beurt’! De ongeduldige man kijkt me chagrijnig aan terwijl ik langs hem heen flaneer. Nu loop ik nog soepel, denk ik bevreesd. De arts zit achter een pc verwoed te typen.

Hij kijkt niet op of om, gromt wat en wijst naar de behandeltafel waar ik kennelijk gestrekt op moet plaatsnemen. Er volgen wat staccatovragen („*Età?* Leeftijd? *Allergie?* Allergieën? *Medicine?* Medicijnen?”). Zodra hij mijn antwoorden heeft ingetypt, staat de arts op, gebaart de invalassistenten naast mij plaats te nemen en gromt dat ik mijn broek naar beneden moet trekken. Hij voelt wat aan penis en ballen en commandeert me mijn knieën op te trekken. Hij trekt een handschoen aan. Ik kan niet goed zien of dat een van die gele uit de wachtruimte is. De zuster heeft een tube gepakt en knijpt er een vloeistof uit over de vingers van de arts. Voor ik het weet zit hij al met twee vingers in me, heeft hij even gedrukt en gewroet en hoppa is hij er al weer uit. Ik kan me weer aankleden. Ik sta even daarna weer achter zijn pc. Hij kijkt me nog steeds niet aan. De andere zuster komt binnen, excuses makend dat ze dringend ergens anders moest zijn. De andere gaat weg. „*Si accomodi!* Gaat u toch zitten!” zegt ze. Eindelijk menselijk contact.

Ten slotte overhandigt de medicus mij het geprinte resultaat van al zijn typewerk. Prostaat normaal, zie ik in een flits. Echografie van de urinewegen nodig. Ik pak het aan en zie warempel een minzaam glimlachje op het gezicht van de ‘analist’ verschijnen. „Eerst naar de huisarts,” beveelt hij. „Bloed- en urineonderzoek.” „Maar dat is al gedaan,” reageer ik verbaasd en haal de analyse-resultaten te voorschijn. De miniglimlach is alweer van het gezicht van mijn uroloog afgegleden. „Resultaten van eerder onderzoek moet u aan het begin meteen laten zien!” zegt hij bars. „Ja, maar u heeft toch niks gevraagd,” aarzel ik timide en kijk de assistente beteuterd aan. „Resultaten moet u altijd eerst laten zien,” zegt ze maar met een vergevende blik. Als ik een dag later voor het bureau van Dezza verschijn en hij mijn briefje leest, begint hij te lachen. „Ah, Maurizio,” zegt hij en trekt een veelbetekende blik. „Hoe was dat?” Ik maak duidelijk dat de

visitatie nogal ruw was en nauwelijks tien seconden duurde. „Ah, si. È un chirurgo,” antwoordt Dezza glimlachend en zijn ogen twinkelen weer eens. „Chirurgen zijn nogal kort van stof en ruw van handelen.”